# Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 12. 1998, sp. zn. 6 Tz 142/98, ECLI:CZ:NS:1998:6.TZ.142.1998.1

**Číslo:** 45/2000

**Právní věta:**

Znalecký posudek nelze pokládat za veřejnou listinu ve smyslu § 176 odst. 1 tr. zák. a proto v jeho padělání nebo pozměnění nelze spatřovat trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny.

**Soud:** Nejvyšší soud

**Datum rozhodnutí:** 03.12.1998

**Spisová značka:** 6 Tz 142/98

**Číslo rozhodnutí:** 45

**Číslo sešitu:** 8

**Typ rozhodnutí:** Rozsudek

**Hesla:** Padělání a pozměňování veřejné listiny

**Předpisy:** 140/1961 Sb. § 176

**Druh:** Rozhodnutí ve věcech trestních

**Sbírkový text rozhodnutí:**

*Nejvyšší soud České republiky zrušil ke stížnosti pro porušení zákona usnesení státního zástupce Okresního státního zastupitelství ve Znojmě ze dne 10. 4. 1998 sp. zn. Zt 218/98. Okresnímu státnímu zástupci ve Znojmě přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.*

**Z odůvodnění:**

Napadeným usnesením ze dne 10. 4. 1998 sp. zn. Zt 218/98 rozhodl státní zástupce Okresního státního zastupitelství ve Znojmě o zastavení trestního stíhání obviněného J. I. podle § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. pro trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák. a pokus trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1, § 250 odst. 1, 2 tr. zák. Těchto se měl dopustit tím, že v přesně nezjištěné době v roce 1997 ve V. pozměnil znalecký posudek vypracovaný Ing. J. P., soudním znalcem v oboru ekonomika, odvětví ceny a odhady nemovitostí, ze dne 9. 9. 1995, kdy na tomto posudku změnil výměru hodnoceného pozemku, celkovou cenu pozemku, jméno vlastníka pozemku, rok vypracování a jméno objednatele posudku a upravený posudek zaslal jako pravý H. J., od které chtěl její pozemek odkoupit za cenu uvedenou v pozměněném posudku a poškodit ji tak o částku 23 540 Kč. Uvedené usnesení o zastavení trestního stíhání nabylo právní moci dne 21. 4. 1998.

V odůvodnění svého rozhodnutí státní zástupce uvedl, že obviněný se nemohl dopustit trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák., neboť znalecký posudek není veřejnou listinou ve smyslu citovaného ustanovení. Obviněný se taktéž nedopustil pokusu trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1, § 250 odst. 1, 2 tr. zák., neboť jeho jednání z hlediska subjektivní stránky trestného činu nelze kvalifikovat jako úmyslné a případná nedbalostní forma zavinění nenaplňuje skutkovou podstatu uvedeného trestného činu. Podle státního zástupce nebyla naplněna ani materiální stránka tohoto trestného činu, a to vzhledem ke způsobu změny znaleckého posudku, který byl natolik neodborný, že muselo být zřejmé, že se jedná pouze o protinávrh na nabídku k uzavření kupní smlouvy. Okolnost, že poškozená H. J. měla k dispozici jiný originál znaleckého posudku, problematizuje možnost, že by ji obviněný uvedl svým jednáním v omyl. Společenská nebezpečnost jednání obviněného tak nedosáhla stupně, který vyžaduje trestní zákon, neboť nebyla vyšší než nepatrná. V další části odůvodnění svého usnesení státní zástupce vyslovuje názor, že vztah mezi H. J. a obviněným je občanskoprávní a použití norem trestního práva zde proto nepřichází v úvahu. Obviněný svým jednáním nenaplnil ani žádnou ze skutkových podstat přestupků uvedených v zák. č. 200/1990 Sb., a nebyl tudíž ani důvod k postoupení věci.

Dne 5. 10. 1998, tj. ve lhůtě uvedené v ustanovení § 272 tr. ř., podal ministr spravedlnosti proti citovanému usnesení stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného. V jejím písemném odůvodnění nejprve poukazuje na z důkazů vyplývající jednání obviněného J. I. a souhlasí se závěrem státního zástupce, pokud dospěl ke konstatování, že v daném případě znalecký posudek nelze považovat za veřejnou listinu, neboť nebyl vydán státním orgánem ani nebyl vypracován osobou, která by měla charakter veřejného činitele. Správný je proto i závěr, že se obviněný nedopustil trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák.

Ve vztahu k právní kvalifikaci skutku jako pokusu trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1, § 250 odst. 1, 2 tr. zák. ale stěžovatel s právními závěry státního zástupce, že nejde o trestný čin, nesouhlasí, neboť se mu zdají pochybné. Ze zjištěných skutečností totiž lze dovodit, že jednání obviněného bylo vedeno úmyslem ve smyslu ustanovení § 250 tr. zák. uvést H. J. v omyl a současně se na její úkor obohatit. K dokonání trestného činu podvodu však nedošlo v důsledku jejího aktivního jednání, kdy dotazem na znalce Ing. J. P. zjistila, že znalecký posudek, který jí obviněný zaslal, je zfalšován.

Na základě provedeného dokazování a skutkových zjištění měl být proto předmětný skutek právně kvalifikován jako pokus trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1, § 250 odst. 1, 2 tr. zák. a právní kvalifikace podle § 176 odst. 1 tr. zák. měla být vypuštěna. Postup státního zástupce podle ustanovení § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. se proto jeví jako nezákonný.

Z těchto důvodů ministr spravedlnosti v závěru podané stížnosti pro porušení zákona navrhl, aby Nejvyšší soud vyslovil, že napadeným usnesením byl porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 6 a § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. ve vztahu k ustanovením § 8 odst. 1, § 250 odst. 1, 2 a § 176 odst. 1 tr. zák. ve prospěch obviněného, dále aby toto usnesení zrušil včetně dalších obsahově navazujících rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a poté postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Na podkladě podané stížnosti pro porušení zákona Nejvyšší soud podle § 267 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a zjistil, že zákon porušen byl.

Podle § 2 odst. 5, 6 tr. ř. orgány činné v trestním řízení postupují tak, aby byl zjištěn skutkový stav věcí, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí. Bez návrhu stran objasňují stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch obviněného. Doznání obviněného nezbavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat všechny

okolnosti případu. Důkazy hodnotí podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

Podle § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. vyšetřovatel zastaví trestní stíhání, není-li skutek, pro který se trestní stíhání vede, trestným činem a není důvod k postoupení věci. Citovaná zákonná podmínka se přitom plně vztahuje i na zastavení trestního stíhání státním zástupcem.

Pokusu trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1, § 250 odst. 1, 2 tr. zák. (ve znění platném do 31. 12. 1997) se dopustí ten, jehož jednání pro společnost nebezpečné bezprostředně směřuje k tomu, aby ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatil tím, že uvede někoho v omyl nebo využije něčího omylu, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli malou, přičemž jedná v úmyslu trestný čin spáchat, ale k jeho dokonání nedojde.

Trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo padělá veřejnou listinu nebo podstatně změní její obsah v úmyslu, aby jí bylo užito jako pravé, nebo kdo užije takové listiny jako pravé.

Nejvyšší soud v rámci své přezkumné povinnosti nejprve zjistil, že skutkový stav, jak je popisován v napadeném usnesení státního zástupce, není úplně prokazován důkazy opatřenými v průběhu dosavadního vyšetřování. Jde zejména o tvrzení, že obviněný chtěl odkoupením pozemku za cenu uvedenou v pozměněném posudku poškodit H. J. o částku 23 540 Kč. Na rozdíl od ostatních skutečností, tj. provedení úpravy znaleckého posudku, původně vypracovaného znalcem Ing. J. P., ze strany obviněného a jeho zaslání jako pravého H. J. s nabídkou na odkoupení předmětného pozemku za v něm stanovenou odhadní cenu, není z důkazů založených ve vyšetřovacím spise vůbec zřejmé, jak se dospělo k částce 26 380 Kč jako k ceně pozemků nabízených k odkoupení obviněnému. Sám obviněný H. I. se ve své výpovědi zmiňuje o částce 15 497,50 Kč, kterou H. J. za pozemky požadovala, přičemž do této částky měla být nesprávně započítána i hodnota oplocení ve výši 5560 Kč, neboť toto oplocení on sám zhotovil. Způsob a výše ohodnocení předmětného pozemku pak jednoznačně nevyplývá ani ze svědecké výpovědi H. J. Ta k této otázce pouze uvádí, že si nechali vypracovat posudek od znalce F. P. a že se v ceně za zahrady od posudku zaslaného obviněným lišil asi o 23 500 Kč. Jiný důkaz, např. v podobě znaleckého posudku zpracovaného již zmíněným znalcem F. P., ve spise založen není a samotné trestní oznámení, které se nachází ve spise a v němž se cena pozemku ve výši 26 380 Kč objevuje, nelze pokládat za důkaz, z něhož by bylo možné vycházet.

Absence zmíněného znaleckého posudku jako důkazu ve vyšetřovacím spise pak způsobuje i další důvodné pochybnosti, a to pokud jde o počet a celkovou výměru takto oceněných pozemků. Svědkyně H. J. se ve své výpovědi zmiňuje, že je vlastníkem pozemků v obci V. Z dalšího pak vyplývá, že obviněný projevil zájem o odkoupení pozemků. To ale plně nesouhlasí s údajem obsaženým v posudku zfalšovaném obviněným, kde je mj. konstatováno, že jde o pozemek parc. čís. X, vedený i jako parc. čís. Y v kat. území V. o výměře 568 m2. Tyto rozdílnosti a nejasnosti pak ve svém výsledku neposkytují natolik spolehlivé podklady, aby na jejich základě mohlo být konstatováno, jak vysoká škoda jednáním obviněného hrozila H. J. V této souvislosti je třeba rovněž dodat, že ani otázka, kdo je majitelem předmětných pozemků a tím i poškozeným ve smyslu § 43 a násl. tr. ř., není dosud provedenými důkazy zcela vyjasněna. H. J. ve své výpovědi některými formulacemi označuje jako vlastníka zmíněných pozemků pouze svoji osobu, na jiných místech používá množného čísla ve spojitosti se svým manželem. Taktéž obviněný poukazuje na nikoliv zanedbatelnou angažovanost muže, kterého označuje jako J., v celé této záležitosti.

Nelze proto bez výhrad souhlasit s veškerými závěry konstatovanými v podané stížnosti pro porušení zákona ohledně spáchání pokusu trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1, § 250 odst. 1, 2 tr. zák, ze strany obviněného, neboť není zcela spolehlivě objasněna cenová hodnota pozemku či pozemků, které měly být předmětem kupní smlouvy mezi obviněným a jejich majitelem či majiteli, a v důsledku

toho není ani zřejmé, jaká výše škody hrozila na majetku poškozeného nebo poškozených z jednání obviněného. Jsou proto i předčasné závěry týkající se právního posouzení jednání obviněného, zejména pokud jde o kvalifikační moment ve vztahu k § 250 odst. 2 tr. zák. Nejvyšší soud se naproti tomu ztotožňuje s argumentací stížnosti pro porušení zákona v té její části, kdy jednání obviněného spočívající ve zfalšování řady údajů v původním znaleckém posudku Ing. J. P. a jeho zasláním jako pravého H. J. spolu s nabídkou na odkoupení předmětného pozemku za cenu stanovenou v jím takto upraveném posudku lze bez pochyb označit za jednání podvodné ve smyslu § 250 tr. zák. V tomto ohledu proto nelze přijmout závěry obsažené v odůvodnění napadeného usnesení, že si obviněný obstaral posudek na pozemek druhově velmi podobný tomu, který chtěl odkoupit, a že při pozměňování posudku respektoval cenu uvedenou v originále, z čehož státní zástupce dovodil, že jednání obviněného z hlediska subjektivní stránky trestného činu nelze kvalifikovat jako úmyslné. V první řadě není vůbec jasné, z čeho státní zástupce čerpal podklad pro svůj závěr, že posuzovaný pozemek a pozemek M. M., na nějž byl původní znalecký posudek Ing. J. P. zpracován, jsou druhově velmi podobné a že tudíž i cena za 1 m2 je stejná. Žádný takový důkaz není ve spise obsažen. Obviněný si navíc musel být vědom, že ve znaleckém posudku, jenž byl původně vypracován k ocenění jiného pozemku pro úplně jinou osobu, mění podstatné údaje takovým způsobem, že tyto ve výsledné podobě prokazují skutečnosti, jež ale neodpovídají realitě. O takto pozměněný posudek pak opíral svoji nabídku kupní ceny, za niž chtěl pozemky odkoupit, v dopise, jenž je založen ve spise. Není tedy pochyb o tom, že obviněný chtěl, aby H. J., jíž dopis adresoval, uvěřila údajům obsaženým ve falešném znaleckém posudku a změnila svůj postoj k ceně, za niž hodlala obviněnému pozemky prodat. Jeho jednání tudíž bylo úmyslné, a to dokonce ve formě úmyslu přímého ve smyslu § 4 písm. a) tr. zák. Ostatní argumenty užité státním zástupcem při hodnocení materiální stránky trestného činu, kde v závěru konstatuje, že společenská nebezpečnost jednání obviněného nedosáhla stupně vyššího než nepatrného, je ve fázi, v níž bylo vyšetřování tohoto případu ukončeno, rovněž nutné odmítnout, jelikož takové hodnocení předchází řádnému objasnění skutkového stavu věci, jakož i prokázání veškerých formálních znaků trestného činu podvodu, v tomto případě jeho pokusu, zejména pak, pokud jde o výši hrozící škody na cizím majetku, jak bylo již dříve zdůrazněno v odůvodnění tohoto rozhodnutí.

Na straně druhé se Nejvyšší soud ztotožnil s názorem vyjádřeným v napadeném usnesení, jakož i v podané stížnosti pro porušení zákona, pokud jde o obviněným údajné spáchání trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák. Proti užitému postupu, kdy při posuzování, zda znalecký posudek, jenž byl obviněným posléze pozměněn, je veřejnou listinou podle ustanovení § 176 tr. zák., se podpůrně vycházelo z definice veřejné listiny uvedené v ustanovení § 134 o. s. ř., vzhledem k tomu, že pojem veřejné listiny není v trestním zákoně definován, nelze vznést žádné výhrady. Podle posledně uvedeného ustanovení občanského soudního řádu jsou za veřejné listiny považovány pouze dokumenty vydané soudem České republiky nebo jinými státními orgány v mezích jejich pravomoci a dále listiny, které jsou zvláštními předpisy prohlášeny za veřejné, přičemž se jimi zakládá právo nebo povinnost nebo se jimi zjišťuje určitý stav. Zmíněný znalecký posudek není možné pokládat za veřejnou listinu a státní zástupce učinil správný závěr, že v jednání obviněného nelze spatřovat trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák. Zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. ohledně tohoto trestného činu ale v této fázi přípravného řízení nepřipadalo v úvahu, neboť obviněný byl nadto stíhán pro již dříve zmiňovaný pokus trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1, § 250 odst. 1, 2 tr. zák. spáchaný v jednočinném souběhu. Tímto zvoleným postupem pak došlo k zastavení trestního stíhání pro celý skutek, ačkoliv, jak bylo již zdůrazněno, dokazování ve vztahu k citovanému pokusu majetkového trestného činu nebylo úplné a učiněné rozhodnutí tak bylo celkově předčasné a tudíž i v rozporu se zákonem.

Nejvyšší soud proto podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením státního zástupce, jímž zastavil trestní stíhání obviněného, byl v jeho prospěch porušen zákon v ustanoveních § 2 odst.

5, 6 a § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. Protože ministr spravedlnosti navrhl postup podle § 269 odst. 2 tr. ř. ve stížnosti pro porušení zákona podané do šesti měsíců od právní moci napadeného rozhodnutí a Nejvyšší soud o této stížnosti rozhodl do tří měsíců od jejího podání, bylo napadené usnesení zrušeno podle § 269 odst. 2 tr. ř. Výrok o zrušení obsahově navazujících rozhodnutí užit nebyl, jelikož ze spisu vyplývá, že žádná taková rozhodnutí vydána nebyla. Poté Nejvyšší soud podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal věc okresnímu státnímu zástupci ve Znojmě, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Jako stěžejní důkazy bude třeba opatřit znalecký posudek vypracovaný znalcem F. P., jakož i příslušný výpis z katastru nemovitostí, a to za účelem zjištění, jakým způsobem a v jaké výši byla stanovena cena pozemků, které měly být předmětem kupní smlouvy mezi obviněným a jejich majitelem, jehož je rovněž třeba jednoznačně označit. V úvahu pak připadají i nové výslechy obviněného a H. J., ale nejsou vyloučeny ani výslechy dalších osob (manžela H. J., znalce F. P.), pokud se ukáže, že je jejich provedení nezbytné. V případě závažných pochybností o správnosti znaleckého posudku znalce F. P. bude třeba opatřit postupem podle § 105 a násl. tr. ř. posudek nový. Teprve po takto doplněném dokazování a zjištění skutkového stavu věci, o němž nebudou důvodné pochybnosti, bude možné učinit i konečné závěry o právní kvalifikaci jednání obviněného, včetně toho, zda v uvedeném případě je kromě všech formálních znaků splněna též materiální podmínka trestného činu. Zároveň je třeba vést v patrnosti, že pokud bude důkazy prokázáno, že jednáním obviněného hrozilo způsobení škody na cizím majetku dosahující úrovně škody nikoli nepatrné, bude přicházet v úvahu aplikace aboličního ustanovení čl. I písm. a) rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. 2. 1998.